

Kommunstyrelsen

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia: li.jl@regeringskansliet.se

Yttrande över Remiss - Förslag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900) enligt Konkurrensverkets förslag från rapport 2026:4

Linköpings kommun har fått möjlighet att yttra sig över förslaget till ändring i plan- och bygglagen enligt Konkurrensverkets rapport 2026:4. Efter internt samråd har vi tagit följande ställningstagande:

- Linköpings kommun avstyrker lagförslaget om att ändra i 3 kap. 5 § PBL. Vi anser inte att det ska införas ett lagkrav på att översiktsplanen ska redovisa hur konkurrensintresset ska tillgodoses.
- Det är fel nivå att reglera konkurrens på. Översiktsplanens roll är att göra översiktliga geografiska prioriteringar och visa var handel kan tillåtas. Genom att peka ut tillräckligt med bra handelsytor skapar kommunen redan goda förutsättningar för en fungerande konkurrens. Detaljerad styrning hör hemma i lokala etableringspolicys eller detaljplaner, inte i PBL:s kapitel om översiktsplaner.
- Handelsutredningar och konkurrensanalyser gör mycket större nytta i andra styrdokument, som till exempel etableringspolicys eller handelsprogram. Det är också i det arbetet, och inte i översiktsplanen, som kommunen har sin naturliga dialog med butikskedjorna och fastighetsägarna. Att tvinga in detta som ett lagkrav i plan- och bygglagen gör bara planeringen krångligare utan att ge någon faktisk nytta i slutändan.
- Stadsbyggnad och miljö måste prioriteras, men kommunen har också en viktig roll i att främja konkurrens. Översiktsplanen har som uppgift att peka ut var handel kan tillåtas. Därefter är det i detaljplanearbetet som handeln utreds och möjliggörs i praktiken. För att öka möjligheten för konkurrens bör kommunen i detaljplaneringen undersöka förutsättningarna för att vara mer flexibel med att tillåta livsmedelshandel.
- Kommunen ställer sig mycket positivt till att Konkurrensverket erbjuder frivilliga analysverktyg, datastöd och vägledningar på sin hemsida. Detta är värdefulla resurser som kommuner kan använda när de tar fram sina lokala handelspolicys eller genomför markanvisningar.

Detaljerade synpunkter

Översiktsplanen ska hållas på en övergripande strategisk nivå. Dess primära uppgift är att visa hur mark- och vattenområden ska användas på lång sikt. Att peka ut lämpliga lägen för handel är helt i linje med ÖP:s uppgift, och genom att göra detta skapar kommunen goda och rättvisa villkor för konkurrens. Att lägga till ytterligare ett tvingande "skall-krav" i 3 kap. 5 § PBL om att redovisa konkurrens strategiskt riskerar bara att göra den redan komplexa ÖP-processen ännu tyngre och svårhanterlig. Om en kommun vill driva mer aktiva och detaljerade strategier för handelsutveckling är det mycket lämpligare att göra det via fristående styrdokument, såsom etableringspolicys, handelsprogram eller i de efterföljande detaljplanerna där de faktiska byggrätterna regleras.

Linköpings kommun gör redan idag olika former av handelsutredningar och analyser. Men dessa analyser gör mycket större nytta när de används som underlag till andra, mer flexibla styrdokument. Det är också i arbetet med dessa dokument som kommunen har en naturlig och löpande dialog med handelns olika aktörer och fastighetsägare. Att tvinga in dessa marknadsanalyser som ett lagkrav i den strategiska översiktsplanen blir därför fel väg att gå. Det riskerar att skapa en tung och teoretisk pappersprodukt som ändå inte ger några praktiska verktyg när planerna väl ska genomföras.

Kommunens verktyg för att påverka och försöka styra vilka enskilda kommersiella företag som ska finnas på marknaden är få. Kommunens uppgift är att bygga trygga, trivsamma och långsiktigt hållbara livsmiljöer för sina invånare. Förvaltningen vill betona att flexibiliteten inte ensidigt kan ligga på kommunens fysiska planering. För att skapa attraktiv blandstad, säkra ett effektivt markutnyttjande och främja ett hållbart resande måste även handelns aktörer visa betydligt större anpassningsförmåga. Dagligvarukedjorna måste utveckla mer flexibla butiksformat och logistiklösningar som exempelvis fungerar integrerat i bostadshusens bottenvåningar, snarare än att hålla fast vid standardiserade konceptkrav som kräver stora, fristående markytor.

Sammanfattningsvis ser Linköpings kommun mycket positivt på att stärka konkurrensen för att pressa livsmedelspriserna, men lagstiftning är fel väg att gå. Vi välkomnar istället att Konkurrensverket fortsätter att utveckla sina frivilliga analysverktyg, datatjänster och stödmaterial på sin hemsida. Detta är utmärkta resurser som kommuner med fördel kan använda frivilligt utifrån sina egna lokala behov och prioriteringar.

För Linköpings kommun

Kristina Edlund
Kommunstyrelsen